

**Pokyny podle směrnice o distribuci
pojištění k pojistným produktům
s investiční složkou, jejichž struktura by
zákazníkům znesnadňovala porozumění
souvisejícím rizikům**

Úvod

- 1.1. V souladu s článkem 16 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1094/2010 ze dne 24. listopadu 2010 o zřízení Evropského orgánu dohledu (Evropského orgánu pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění), o změně rozhodnutí č. 716/2009/ES a o zrušení rozhodnutí Komise 2009/79/ES (dále jen „nařízení o orgánu EIOPA“)¹ a s čl. 30 odst. 7 a čl. 30 odst. 8 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. ledna 2016 o distribuci pojištění (přepřacované znění) (dále jen „směrnice o distribuci pojištění“)² vydává orgán EIOPA pokyny nejen k posuzování pojistných produktů s investiční složkou, jejichž struktura by zákazníkovi znesnadňovala porozumění souvisejícím rizikům, jak se uvádí v čl. 30 odst. 3 písm. a) bodu i) směrnice o distribuci pojištění, ale i k posuzování pojistných produktů s investiční složkou klasifikovaných pro účely čl. 30 odst. 3 písm. a) bodu ii) směrnice o distribuci pojištění jako nekomplexní, s ohledem na to, že tato klasifikace vychází rovněž z posouzení, zda má produkt strukturu, která by zákazníkovi znesnadňovala porozumění souvisejícím rizikům.
- 1.2. V souladu s čl. 30 odst. 1 a 2 směrnice o distribuci pojištění je posouzení vhodnosti nebo přiměřenosti pojistného produktu s investiční složkou pro spotřebitele, které provádějí zprostředkovatelé pojištění nebo pojišťovny, obecně vyžadováno jako součást prodeje pojistného produktu s investiční složkou. Ustanovení čl. 30 odst. 3 směrnice o distribuci pojištění umožňují, aby se členské státy od těchto povinností odchýlily, a nevyžadují provádění zkoušky vhodnosti nebo přiměřenosti před distribucí pojistného produktu s investiční složkou, jsou-li splněny některé podmínky. Tento typ prodeje se často označuje jako „execution only“, neboť se transakce provádí bez poskytnutí poradenství nebo posouzení osobní situace zákazníka. V souladu s čl. 20 odst. 1 směrnice o distribuci pojištění je však i nadále nutné, aby distributor pojištění zjistil požadavky a potřeby zákazníka.
- 1.3. Jedna z podmínek stanovených v čl. 30 odst. 3 směrnice o distribuci pojištění, kterou je určení, zda lze pojistný produkt s investiční složkou distribuovat formou prodeje označovaného jako „execution only“, se vztahuje ke komplexnosti pojistného produktu s investiční složkou. Toto posouzení vychází z povahy finančních nástrojů, vůči kterým má pojistný produkt s investiční složkou expozici, ale i ze struktury pojistné smlouvy se zákazníkem (čl. 30 odst. 3 písm. a) směrnice o distribuci pojištění). V souladu s čl. 30 odst. 7 a 8 směrnice o distribuci pojištění má orgán EIOPA oprávnění vyvinout pokyny týkající se posouzení komplexnosti i nekomplexnosti.
- 1.4. Komplexnost finančních nástrojů, vůči kterým má pojistný produkt s investiční složkou expozici, závisí na ustanoveních daných směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů (přepřacované znění) (dále jen „směrnice MiFID II“)³. V čl. 30 odst. 3 písm. a) směrnice o distribuci pojištění se činí rozdíl na jedné straně mezi pojistnými produkty s investiční složkou, které vedou k expozici vůči finančním nástrojům považovaným podle směrnice MiFID II za nekomplexní, a mezi ostatními nekomplexními pojistnými produkty s investiční složkou na straně druhé.

¹ Úř. věst. L 331, 15.12.2010, s. 48–83.

² Úř. věst. L 26, 2.2.2016, s. 19.

³ Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 349.

- 1.5. Tyto pokyny se týkají posouzení všech typů pojistných produktů s investiční složkou. Navzdory rozdílu mezi body i) a ii) čl. 30 odst. 3 písm. a) směrnice o distribuci pojištění je důležité zajistit, aby bylo možné prodávat formou „execution only“ pouze ty pojistné produkty s investiční složkou, u nichž je zákazník schopen rizikům snadno porozumět. Tyto pokyny se zaměřují především na identifikaci smluvních struktur nebo vlastností, které by mohly zákazníkovi znesnadnit porozumění rizikům spojeným s pojistným produktem s investiční složkou. Týkají se ale také celé řady dalších problémů spojených s posouzením komplexnosti pojistných produktů s investiční složkou.
- 1.6. Vzhledem k tomu, že směrnice o distribuci pojištění má za cíl minimální harmonizaci, ale i ke skutečnosti, že zákazníci zejména u prodeje označovaného jako „execution only“ netěží z výhod ochrany plynoucí z příslušného uplatňování obchodních pravidel, mohou příslušné vnitrostátní orgány zachovat nebo zavést přísnější vnitrostátní ustanovení v této oblasti na ochranu spotřebitelů.
- 1.7. Během vývoje těchto pokynů přihlížel orgán EIOPA k ostatním příslušným právním a správním požadavkům v oblasti uplatňování obchodních standardů, zejména k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1286/2014 ze dne 26. listopadu 2014 o sděleních klíčových informací týkajících se strukturovaných retailových investičních produktů a pojistných produktů s investiční složkou (PRIIP)⁴.
- 1.8. Orgán EIOPA rovněž zohlednil práci orgánu ESMA⁵, která se týkala posouzení finančních nástrojů, jejichž struktura zákazníkovi znesnadňuje porozumět souvisejícím rizikům. To odráží, že je důležité zabránit regulatorní arbitráži, jak se uvádí v 56. bodě odůvodnění směrnice o distribuci pojištění, , přičemž se přihlíží ke zvláštní povaze pojistných smluv.
- 1.9. Tyto pokyny jsou určeny příslušným vnitrostátním orgánům členských států, které se rozhodly využít odchylku uvedenou v čl. 30 odst. 3 prvním pododstavci směrnice o distribuci pojištění. Bez ohledu na skutečnost, že zvláštní ustanovení popisují povinnosti, které by měly pojišťovny a zprostředkovatelé plnit, nelze tento dokument vykládat jako uložení těmto finančním institucím určitých přímých povinností. Finanční instituce jsou povinny dodržovat dohledový nebo regulační rámec stanovený jejich příslušným vnitrostátním orgánem.
- 1.10. Pro účely těchto obecných pokynů byla vypracována následující definice:
- „Prodej označovaný jako execution only“ znamená distribuci pojistného produktu s investiční složkou v souladu s čl. 30 odst. 3 směrnice o distribuci pojištění.
- 1.11. Nejsou-li v těchto obecných pokynech definovány jinak, mají pojmy použité v tomto dokumentu význam definovaný v právních aktech uvedených v úvodu.
- 1.12. Tyto pokyny se použijí od data zveřejnění přeložených verzí.

⁴ Úř. věst. L 352, 9.12.2014, s. 1.

⁵ Viz například zmocnění v čl. 25 odst. 10 směrnice MiFID II, na jehož základě vydal orgán ESMA [pokyny](#) ke složitým dluhovým nástrojům a strukturovaným vkladům.

Oddíl 1: Požadavky, které se vztahují pouze na smlouvy spojené s investiční expozicí vůči finančním nástrojům považovaným podle směrnice MiFID II za nekomplexní (čl. 30 odst. 3 písm. a) bod i) směrnice o distribuci pojištění)

Pokyn 1 – Investiční expozice

1.13. Zprostředkovatel pojištění nebo pojišťovna by měly zajistit, aby pojistný produkt s investiční složkou vedl k investiční expozici pouze vůči finančním nástrojům považovaným podle směrnice 2014/65/EU za nekomplexní. Tyto nekomplexní finanční nástroje zahrnují pouze následující nástroje:

- (a) nástroje definované v čl. 25 odst. 4 písm. a) směrnice MiFID II;
- (b) nástroje, které splňují kritéria uvedená v článku 57 nařízení (EU) Komise 2017/565 v přenesené pravomoci, kterým se doplňuje směrnice 2014/65/EU, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky pro investiční firmy a definované podmínky pro účely této směrnice;
- (c) nástroje, které podle pokynů orgánu ESMA ke komplexním dluhovým nástrojům a strukturovaným vkladům nejsou považovány za komplexní⁶.

Pokyn 2 – Smluvní podmínky týkající se změn povahy smlouvy a možnosti odkupu pojistného produktu s investiční složkou

1.14. Pokud smlouva obsahuje některý z následujících prvků, měla by ji pojišťovna nebo zprostředkovatel pojištění povinnost považovat za smlouvu, jejíž struktura znesnadňuje porozumění souvisejícím rizikům:

- (a) obsahuje ustanovení nebo podmínku, která umožňuje pojišťovně zásadním způsobem měnit povahu, riziko nebo výplatní schéma pojistného produktu s investiční složkou;
- (b) neexistují možnosti odkupu ani jiného prodeje pojistného produktu s investiční složkou za hodnotu, která bude zákazníkovi k dispozici;
- (c) existují výslovně uvedené nebo skryté poplatky, které mají takový účinek, že i když technicky existují možnosti odkupu pojistného produktu s investiční složkou, tento úkon může zákazníka nepřiměřeně poškodit, neboť tyto poplatky jsou neúměrné nákladům pojišťovny na odkup.

Pokyn 3 – Smluvní podmínky týkající se stanovení hodnoty v době splatnosti, hodnoty odkupného nebo výplaty v případě úmrtí

1.15. Zprostředkovatel pojištění nebo pojišťovna mají povinnost posoudit účinky mechanismů, které určují hodnotu v době splatnosti, hodnotu odkupného nebo výplaty v případě úmrtí, a to, zda zákazníkovi znesnadňují porozumět souvisejícím rizikům, ledaže by tyto mechanismy přímo vycházely z vnitrostátních právních předpisů zaměřených výslovně na ochranu zájmů spotřebitelů.

⁶ Dne 4. února 2016 (ESMA/2015/1787).

- 1.16. Pokud smlouva obsahuje některý z následujících prvků, měla by ji pojišťovna nebo zprostředkovatel pojištění považovat za smlouvu, jejíž struktura znesnadňuje zákazníkovi porozumět souvisejícím rizikům:
- (a) Hodnota v době splatnosti nebo hodnota odkupného nebo výplata v případě úmrtí závisí na proměnných určených pojišťovnou, jejichž účinkům nemůže zákazník snadno porozumět;
 - (b) hodnota v době splatnosti nebo hodnota odkupného nebo výplata v případě úmrtí závisí na různých typech investičních expozic nebo strategií, jejichž kombinovanému účinku nemůže zákazník snadno porozumět;
 - (c) hodnota v době splatnosti nebo hodnota odkupného nebo výplata v případě úmrtí se může v různých okamžicích během platnosti smlouvy často nebo výrazně měnit, a to buď při splnění předem stanovených kritérií, nebo při dosažení určitých termínů. Nepatří sem změny hodnoty v době splatnosti nebo hodnoty odkupného nebo výplaty v případě úmrtí z důvodu výplaty dobrovolných bonusů;
 - (d) je stanovena hodnota v době splatnosti nebo hodnota odkupného nebo výplata v případě úmrtí, která závisí na podmínkách nebo časových omezeních, jejichž účinkům nemůže zákazník snadno porozumět. Nepatří sem změny garantované hodnoty v době splatnosti nebo hodnoty odkupného nebo výplaty v případě úmrtí z důvodu výplaty dobrovolných bonusů.

Pokyn 4 – Smluvní podmínky týkající se nákladů

- 1.17. V rámci posouzení, zda má smlouva strukturu, která zákazníkovi znesnadní porozumění souvisejícím rizikům, musí zprostředkovatel pojištění nebo pojišťovna posoudit, zda zákazník bude moci pravděpodobně snadno porozumět nákladům a zejména podmínkám, za kterých se mohou náklady během platnosti smlouvy významně měnit, včetně nákladů spojených s pohybem hodnoty investice.
- 1.18. Pokud náklady vycházejí přímo z vnitrostátních právních předpisů zaměřených výslovně na ochranu zájmů spotřebitelů, neměla by být smlouva považována za smlouvu, jejíž struktura znesnadňuje zákazníkovi porozumět souvisejícím rizikům.

Pokyn 5 – Smluvní podmínky týkající se osoby oprávněné k pojistnému plnění

- 1.19. Pokud smlouva obsahuje ustanovení umožňující zákazníkovi využít nestandardního způsobu definování osoby, která je příjemcem plnění na konci smluvního vztahu (doložka ve prospěch třetí strany), která mohou vést k potížím při identifikování oprávněné osoby a mohou oprávněné osobě způsobit potíže se skutečným obdržením výplaty v případě, že pojistník zemře, měl by zprostředkovatel pojištění nebo pojišťovna považovat tuto smlouvu za smlouvu, jejíž struktura znesnadňuje zákazníkovi porozumět souvisejícím rizikům.

Oddíl 2: Požadavky, které se vztahují na „ostatní nekomplexní pojistné produkty s investiční složkou“ (čl. 30 odst. 3 písm. a) bod ii) směrnice o distribuci pojištění)

Pokyn 6 – Smluvní podmínky týkající se stanovení hodnoty v době splatnosti nebo hodnoty odkupného nebo výplaty v případě úmrtí

- 1.20. Zprostředkovatel pojištění nebo pojišťovna mají povinnost posoudit účinky mechanismů, které určují hodnotu v době splatnosti nebo hodnotu odkupného nebo výplaty v případě úmrtí, a to, zda zákazníkovi znesnadňují porozumět souvisejícím rizikům, ledaže by tyto mechanismy přímo vycházely z vnitrostátních právních předpisů zaměřených výslovně na ochranu zájmů spotřebitelů.
- 1.21. Pokud smlouva obsahuje některou z následujících podmínek, měly by ji pojišťovna nebo zprostředkovatel pojištění považovat v rámci posouzení za smlouvu, jejíž struktura znesnadňuje zákazníkovi porozumět souvisejícím rizikům:
- (a) hodnota v době splatnosti nebo hodnota odkupného nebo výplata v případě úmrtí závisí na proměnných určených pojišťovnou, jejichž účinkům nemůže zákazník snadno porozumět;
 - (b) hodnota v době splatnosti nebo hodnota odkupného nebo výplata v případě úmrtí závisí na různých typech investičních expozic nebo strategií, jejichž kombinovanému účinku nemůže zákazník snadno porozumět;
 - (c) hodnota v době splatnosti nebo hodnota odkupného nebo výplata v případě úmrtí se může v různých okamžicích během platnosti smlouvy často nebo výrazně měnit, a to buď při splnění předem stanovených kritérií, nebo při dosažení určitých termínů. Nepatří sem změny hodnoty v době splatnosti nebo hodnoty odkupného nebo výplaty v případě úmrtí z důvodu výplaty dobrovolných bonusů;
 - (d) je stanovena hodnota v době splatnosti nebo hodnota odkupného nebo výplata v případě úmrtí, která závisí na podmínkách nebo časových omezeních, jejichž účinkům nemůže zákazník snadno porozumět. Nepatří sem změny garantované hodnoty v době splatnosti nebo hodnoty odkupného nebo výplaty v případě úmrtí z důvodu výplaty dobrovolných bonusů.

Pokyn 7 – Smluvní podmínky týkající se nákladů

- 1.22. V rámci posouzení, zda má smlouva strukturu, která zákazníkovi znesnadní porozumění souvisejícím rizikům, musí zprostředkovatel pojištění nebo pojišťovna posoudit, zda zákazník bude moci pravděpodobně snadno porozumět nákladům a zejména podmínkám, za kterých se mohou náklady během platnosti smlouvy významně měnit, včetně nákladů spojených s pohybem hodnoty investice.
- 1.23. Pokud náklady vycházejí přímo z vnitrostátních právních předpisů zaměřených výslovně na ochranu zájmů spotřebitelů, neměla by být smlouva považována za smlouvu, jejíž struktura znesnadňuje zákazníkovi porozumět souvisejícím rizikům.

Pokyn 8 – Smluvní podmínky týkající se osoby oprávněné k pojistnému plnění

- 1.24. Pokud smlouva obsahuje ustanovení umožňující zákazníkovi využít nestandardního způsobu definování osoby, která je příjemcem plnění na konci smluvního vztahu (doložka ve prospěch třetí strany), která mohou vést k potížím při identifikování oprávněné osoby a mohou oprávněné osobě způsobit potíže se skutečným obdržetím výplaty v případě, že pojistník zemře, měl by zprostředkovatel pojištění nebo pojišťovna považovat tuto smlouvu za smlouvu, jejíž struktura znesnadňuje zákazníkovi porozumět souvisejícím rizikům.

Pravidla pro dodržování pokynů a podávání zpráv

- 1.25. Tento dokument obsahuje obecné pokyny vydané podle článku 16 nařízení o orgánu EIOPA. V souladu s čl. 16 odst. 3 nařízení o orgánu EIOPA musí příslušné orgány a finanční instituce vynaložit veškeré úsilí, aby se obecnými pokyny a doporučeními řídily.
- 1.26. Příslušné orgány, které tyto obecné pokyny dodržují nebo hodlají dodržovat, by je měly vhodným způsobem začlenit do svého rámce regulace nebo dohledu.
- 1.27. Příslušné orgány by měly orgánu EIOPA potvrdit, zda se těmito obecnými pokyny řídí nebo hodlají řídit, a uvést důvody, proč se jimi neřídí nebo nehodlají řídit, do dvou měsíců po vydání přeložených verzí.
- 1.28. Pokud v této lhůtě nebude obdržena odpověď, bude se mít za to, že příslušné orgány nedodržují povinnost podávat zprávy, a příslušné orgány budou takto oznámeny.
- 1.29. Příslušné orgány v členském státu, který se rozhodl odchylku uvedenou v čl. 30 odst. 3 prvním pododstavci směrnice o distribuci pojištění nevyužít, nemá povinnost předkládat zprávy orgánu EIOPA.

Závěrečné ustanovení o přezkoumání

- 1.30. Tyto pokyny budou podléhat posouzení orgánem EIOPA a budou pravidelně aktualizovány v souladu s čl. 30 odst. 7 a 8 směrnice o distribuci pojištění.